

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/1092	19 maart 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 22/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Behoudens onvoorziene omstandigheden zal de eerstvolgende rapportage op 31 maart a.s. verschijnen.
3. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/1092, d.d. 19 maart 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
22/92

(Afgesloten 191200 MRT 1992)

Kroatië

Hoewel aard en aantal van de incidenten in Kroatië opnieuw lijken te zijn afgenomen, is nog steeds sprake van bestandsschendingen, waaraan alle bij het conflict betrokken partijen zich schuldig lijken te maken. Zo zouden de federale strijdkrachten (JNA) de afgelopen dagen beschietingen hebben uitgevoerd op een aantal steden in Oost-Slavonië, Dalmatië en Banja. Volgens het (pro-)Servische persbureau TanJug zouden de Kroaten daarentegen JNA-eenheden aan het "Dubrovnik-Herzegovina"-front hebben beschoten, hetgeen zowel betrekking kan hebben op Kroatië als op Bosnië-Herzegovina.

Bosnië-Herzegovina

Op 18 maart is onder EG-auspiciën een beginsel-overeenkomst geparafeerd door vertegenwoordigers van de drie belangrijkste bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina. Deze overeenkomst voorziet in de omvorming van de republiek tot een "staat georganiseerd op regionale basis". Deze formulering doet vermoeden dat de Bosnische Serviërs, die in eerdere onderhandelingen het ontwerpverdrag over het behoud van de territoriale integriteit van de republiek hadden verworpen, daarmee nu toch in beginsel hebben ingestemd. Het betreft hier slechts een kaderakkoord dat in nieuwe onderhandelingen nader zal worden uitgewerkt. Daarna zou de Bosnische bevolking bij referendum zijn goedkeuring moeten hechten aan de op grond van deze afspraken samengestelde Grondwet.

Naar verluidt zou op grond van het bereikte akkoord de macht in de republiek in hoge mate gedecentraliseerd worden. Er zullen langs etnische lijnen kantons gevormd worden die zelf beslissen over lokale economische organisatie, cultuur en welzijn. Het buitenlandse beleid zal zijn voorbehouden aan de federale Bosnische regering.

Vooralsnog is tussen de onderhandelingspartners geen overeenstemming bereikt over de vraag hoe de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van defensie en handhaving van de openbare orde in Bosnië-Herzegovina zullen worden verdeeld. In dat kader is ook de toekomst van de JNA in de republiek nog onduidelijk. Gezien de complexe etnische verdeling in Bosnië-Herzegovina zijn verder grote problemen te verwachten bij de uiteindelijke vaststelling van de territoriale grenzen van de kantons. Van Servische zijde zijn op dat punt reeds verregaande eisen geformuleerd, die erop neerkomen dat 60% van het totale Bosnische grondgebied wordt opgeëist.

Overigens heeft de belangrijkste vertegenwoordiger van de Servische partij in Bosnië-Herzegovina, Karadzic, gisteren aangegeven dat het bereikte akkoord de reden voor burgeroorlog in de republiek had weggenomen, maar tegelijkertijd gesteld dat er "ongeacht de formulering" feitelijk drie Bosnische staten zullen ontstaan. Daarmee lijkt hij toch weer een voorbehoud te maken bij het akkoord over handhaving van één Bosnisch staatsverband.

Het is denkbaar dat het genoemde principe-akkoord uiteindelijk toch een basis kan vormen voor een politieke oplossing van de etnische tegenstellingen in Bosnië-Herzegovina, waardoor een escalatie van deze tegenstellingen, die ook gevolgen zou kunnen hebben voor de JNA en de VN-vredesmacht, kan worden voorkomen. Nog onduidelijk is of de EG op grond van het beginselakkoord en het enkele weken geleden gehouden referendum over onafhankelijkheid voor Bosnië-Herzegovina nu op korte termijn zal overgaan tot erkenning van de onafhankelijkheid van de republiek.

Ondanks het gemelde akkoord hebben zich ook de afgelopen dagen weer incidenten voorgedaan in diverse delen van Bosnië-Herzegovina. Zo was er sprake van barricades in Mostar, Bosanski Brod en Capljina. In laatstgenoemde plaats, waar Kroaten vorige week reeds een JNA-kazerne blokkeerden, waren ook leden van de JNA bij de gevechten betrokken. De lokale JNA-bevelhebber stelde dat Kroatië troepen naar deze regio had gestuurd. Dit alles onderstreept nog eens dat de situatie in Bosnië-Herzegovina gespannen blijft en dat een escalatie zelfs op korte termijn niet volledig uit te sluiten is.

Servië

In het Servische tijdschrift "Intervju" heeft een artikel gestaan met nadere gegevens over een aantal Servische milities die in de omstreken gebieden van Kroatië actief zijn (geweest). Hoewel alle groepen hun eigen specifieke kenmerken bezitten, betreft het in meerderheid kleine, ultra-nationalistische groeperingen waarvan de leden over een beperkte militaire ervaring beschikken. Desondanks leggen zij door de relatief geringe intensiteit van de gevechten in Kroatië een tamelijk groot militair gewicht in de schaal. Zij werken zo nu en dan actief samen met de JNA. De uiteenlopende aard en het aantal van deze groeperingen onderstrepen hoe moeilijk het zal zijn deze milities actief bij een vreedzame oplossing voor de tegenstellingen in Kroatië te betrekken. In Bijlage is een overzicht opgenomen van de belangrijkste, in "Intervju" genoemde groeperingen.

Conclusie/vooruitzicht

Het eerder deze week gearafeerde akkoord tussen vertegenwoordigers van de drie belangrijkste bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina kan de basis leggen voor een politieke oplossing van de etnische tegenstellingen in die republiek. Dit kan een escalatie van de tegenstellingen, die ook gevolgen zou kunnen hebben voor de JNA en de VN-vredesmacht in Kroatië, helpen voorkomen. Het akkoord kan de internationale erkenning van Bosnië-Herzegovina een stap dichterbij brengen. De nadere uitwerking van het beginselakkoord kan echter nog tot grote conflicten aanleiding geven. Een aantal twistpunten is immers nog niet uit de weg geruimd. Zowel in Kroatië als in Bosnië-Herzegovina is nog steeds conflictstof voorhanden, waardoor een hernieuwde opleving van de strijd tot de mogelijkheden blijft behoren.

BIJLAGE: Servische vrijwillige milities

1) Servische vrijwilligersgarde

Opgericht op 1 oktober 1990 o.l.v. Zeljko Raznjatovic-Arkan (banketbakker uit Belgrado). Deze Garde bezit geen regulier uniform. Zij heeft in de gevechten "grote aantallen" wapens buitgemaakt en heeft daardoor onder meer de beschikking over tanks en artillerie. De Garde financiert zichzelf en wordt gekenmerkt door een grote discipline. Zo zijn alcoholgebruik en politieke activiteiten verboden. De selectie en opleiding van Gardeleden geschiedt aan het front zelf, met name rond Erdut (ten oosten van Osijek). De Garde heeft een belangrijk aandeel gehad in de verovering van Vukovar.

2) Het eerste Servische commando "Dusan de Machtige".

Opgericht op 5 april 1991, kent een zeer losse organisatie. Het doel van de organisatie is de "bevrijding van alle Serven". Groepen van ongeveer 10 man worden op ad hoc-basis onder JNA-commando gesteld. Fondsenwerving en wapenaanschaffingen worden aan het eigen initiatief overgelaten en men bezit dan ook een groot aantal uiteenlopende lichte (infanterie)wapens. De militie heeft de afgelopen maanden president Babic van de Krajina ondersteund; het merendeel van de militieleden bevindt zich dan ook in de Krajina.

3) Vrijwilligers van de Servische Radikale Partij (SRS)

In feite vormt dit de militie van de SRS, de partij van de ultra-nationalistische oppositieleider Seselj. Hoewel deze naam formeel verboden is, worden zowel de partij- als de militieleden feitelijk aangeduid met de term "Chetniks". De militie kent geen rangen en geen eenduidige uniformering en bewapening. Eigenmachtige acties door individuele SRS-leden worden niet toegestaan. Eenheden worden naar behoefte samengesteld en onder eigen commandanten ingezet onder bevel van de JNA of eenheden van de (Servische) territoriale verdediging, die hen voor de duur van de actie van wapens voorzien. De rekrutering geschiedt onder Serven, waarbij de voorkeur uitgaat naar degenen die hun dienstplicht hebben vervuld. Zij worden aan het front opgeleid, onder meer door instructeurs uit Knin. De militie heeft op alle fronten meegestreden en heeft bijvoorbeeld met twee bataljons bijgedragen aan de verovering van Vukovar.

4) De Servische Garde

Deze is in juni 1991 opgericht op initiatief van oppositieleider Draskovic, met wie de garde nog steeds nauwe banden bezit. De Garde is op territoriale basis georganiseerd. Gestreefd wordt naar een reguliere militaire opbouw. Dit houdt verband met het feit dat de Garde in deze visie de kern moet gaan vormen van een Servisch leger. Opvallend is dat de opperbevelhebber (Branislav Lainovic-Dugi) slechts is benoemd "tot de terugkeer van de Servische koning", hetgeen de royalistische sympathieën van Draskovic en vele oppositionele Serviërs onderstreept. De Garde bezit moderne uniformen en infanteriewapens, alsmede enige licht artillerie. Zij wordt bij inzet aan het front door de JNA en territoriale verdedigingseenheden van verdere uitrusting voorzien. Ook stelt de JNA kazernes ter beschikking. De financiering van de garde geschiedt uit bijdragen van met name Servische kerken in de USA en Australië en (Servische) firma's in Joegoslavië zelf. De Gardisten zijn trots op hun "ridderlijke optreden" in de strijd.